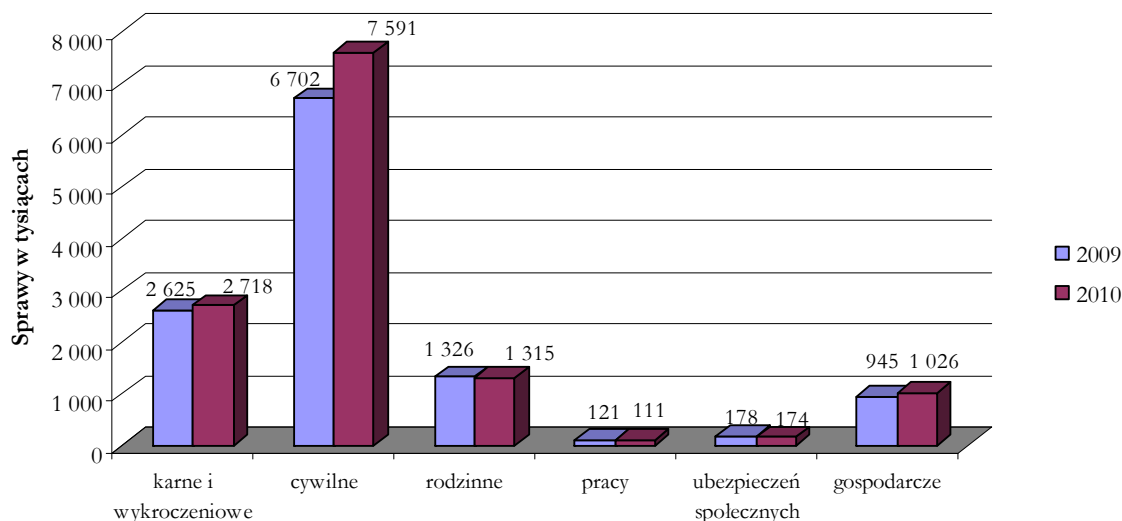

Opis statystyczny działalności sądów powszechnych w 2010 roku

W 2010 roku rejestry spraw sądowych wskazały liczbę 12,9 mln. Wraz ze sprawami będącymi w toku (tzw. pozostałością z 2009 roku wynoszącą 1,6 mln do załatwienia było 14,5 mln). Załatwiono (w sposób merytoryczny lub formalny) 12,8 mln spraw. Wartości te wskazują, że pozostało w toku 1,7 mln spraw.

Wpływ spraw w porównaniu z rokiem 2009 wzrósł o 8,7% (z 11,9 mln do 12,9 mln). Załatwiono o 5,9% spraw więcej (w 2009 r. 12,1 mln, w 2010 r. 12,8 mln), z czego wynika, że nie opanowano wpływu (załatwiono mniejszą liczbę spraw niż zarejestrowano o 143 tysiące), zatem o 9,2% wzrosła pozostałość spraw i wynosi 1,7 mln. Wskaźnik opanowania wpływu wynosi 98,9, co oznacza, że załatwiono niespełna 99 spraw spośród stu rejestrowanych.

WPŁYWY SPRAW WEDŁUG RODZAJÓW

Ogólny wskaźnik pozostałości wynosi 1,57 miesiąca, co oznacza, że na załatwienie sprawy czeka się co najmniej 47 dni.

Załatwalność spraw, wyrażana wskaźnikiem odniesienia (załatwienia w bieżącym okresie/pozostałość z poprzedniego okresu+wpływ z bieżącego okresu) - wynosi 88,26 (w 2009 r. – 88,57).

Poniżej przedstawia się zestawienie podstawowych wartości liczbowych, charakteryzujących ogólny poziom załatwialności spraw.

Lata	Pozostałości z poprzedniego roku	Wpływ	Załatwienia	Sprawy do załatwienia ¹	Wskaźniki			
	w liczbach bezwzględnych (w tys.)				pozosta- łości ²	opanova- nia wpływu ³	załatwiał- ności ⁴	stopa załatwiał- ności ⁵
2005	1 748	9 582	9 834	11 330	1,9	102,9	86,8	15,6
2006	1 494	10 114	9 918	11 608	2,0	98,1	85,4	16,7
2007	1 691	10 682	10 683	12 373	1,9	100,0	86,3	15,8
2008	1 690	11 193	11 138	12 883	1,9	99,5	86,5	15,6
2009	1 743	11 897	12 082	13 640	1,6	101,6	88,6	13,1
2010	1 558	12 935	12 791	14 493	1,6	98,9	88,3	13,2

¹ Suma liczby spraw niezadowolonych z roku poprzedniego i liczby wpływu w danym roku.

² Odniesienie procentowe liczby spraw pozostających do załatwienia w danym okresie sprawozdawczym do przeciętnego miesięcznego wpływu w danym okresie sprawozdawczym lub w okresie działania jednostki organizacyjnej.

³ Odniesienie liczby spraw załatwionych w danym okresie sprawozdawczym lub okresie działania jednostki organizacyjnej do liczby spraw wpływających.

⁴ Odniesienie procentowe liczb spraw załatwionych do liczby spraw do załatwienia będących sumą wpływu i spraw niezadowolonych pozostających z poprzedniego okresu sprawozdawczego.

⁵ Odniesienie procentowe liczby spraw pozostających do załatwienia w danym okresie sprawozdawczym do liczby spraw, która wpłynęła w danym okresie sprawozdawczym.

Sądy apelacyjne

W 2010 roku **do sądów apelacyjnych wpłynęło 87,7 tys. spraw**, o 1,1% mniej niż w 2009 roku (o 1,0 tys.), **załatwiono 87,0 tys. spraw**, o 4,9% mniej niż w 2009 roku; porównanie liczb **spraw niezadowolonych** wskazuje na znaczny wzrost liczby pozostałości, do wartości **13,8 tys.** (z 13,1 tys. w 2009 r., tj. o 5,2%). Podkreślić należy, że wskaźnik opanowania wpływu wynosi 99,2, co oznacza, że w 2010 roku załatwiono mniej spraw niż wpłynęło. W porównaniu z danymi za rok 2009 zauważa się zmniejszenie tego wskaźnika o 4,0 jednostki (ze 103,2 do 99,2).

Liczba spraw niezadowolonych stanowi 15,7% (13,8 tys.) liczby spraw wpływających w roku 2010 (stopa pozostałości).

Najliczniejszą wartością są sprawy: karne 34,08% (29,9 tys.), następnie – cywilne 33,81% (29,7 tys.) oraz z zakresu ubezpieczeń społecznych 23,65% (20,8 tys.).

Wśród spraw karnych 52,8% (15,8 tys.) stanowiły sprawy zażaleniowe na postanowienia w postępowaniu wykonawczym, 24,1% (7,2 tys.) – sprawy zażaleniowe od wyroków sądów okręgowych, a tylko co dziewiąta sprawa (11,3%, 3,4 tys.) była sprawą apelacyjną od wyroków sądów okręgowych.

Sprawy apelacyjne dominują w kategorii spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych w 81,6%, natomiast w pozostałych kategoriach przeważają sprawy zażaleniowe.

Wskaźniki pozostałości, tzw. trwania postępowania uległy zwiększeniu lub pozostały na niezmienionym poziomie w porównaniu ze wskaźnikami obliczanymi od 2008 roku, np. w sprawach apelacyjnych karnych z 1,0 do 1,4, cywilnych z 2,9 do 3,3, prawa pracy z 3,1 do 3,9 mies.

Wskaźniki opanowania wpływu, tj. odniesienie liczby spraw załatwionych do wpływających w 2010 roku wskazują na ich zmniejszenie: z zakresu ubezpieczeń społecznych (z 114,1 do 100,7), w sprawach karnych (z 99,9 do 98,9), z zakresu prawa pracy (z 99,4 do 98,1) oraz gospodarczych (z 99,9 do 98,5); wskaźnik w sprawach cywilnych – nie uległ zmianie i wynosi 98,8.

Jak widać, malejące wskaźniki opanowania wpływu potwierdzają informację o wzroście liczby spraw niezalutowionych.

Sądy okręgowe

Do sądów okręgowych wpłynęło w 2010 roku 837 tys. spraw, a było to więcej o 1,6%, niż w 2009 roku. **Załatwiono 820 tys.**, więcej o 0,7% niż w 2009 roku i mniej o ponad 16 tys. niż wpłynęło w omawianym roku, zatem wskaźnik opanowania wpływu wyniósł 98,1, a to oznacza, że na 100 spraw wpływających załatwiono ok. 98, natomiast pozostałość wzrosła i jest znaczna, gdyż wynosi 209 tys., co stanowi 25,0% wpływu. Obliczenie wskaźnika załatwalności, tj. odniesienie liczby spraw załatwionych do liczby spraw do załatwienia (suma liczb pozostałości z końca roku 2009 i wpływu w danym roku) wynosi 20,3%, a to oznacza, że załatwiono tylko co piątą sprawę z liczby spraw w toku.

Najliczniejszą grupę stanowią sprawy karne 43,5% (363,6 tys.), następną są sprawy cywilne – 34,0% (284,7 tys.) i z zakresu ubezpieczeń społecznych – 15,3% (128,0 tys.).

Ogólny wskaźnik opanowania wpływu wynosi 98,1, natomiast jego wartość kształtuje się różnie dla różnych kategorii i rodzajów spraw, np. w sprawach karnych wynosi 100,5, cywilnych 99,1, prawa pracy – 101,5, ubezpieczeń społecznych 90,1, a gospodarczych – 95,6. Zauważyć należy, iż sprawy rejestrowe rozpatrywane przez sąd okręgowy zaliczane są do kategorii spraw cywilnych, a nie gospodarczych.

W trakcie analizy liczb spraw karnych należy zwrócić uwagę na wskaźniki dynamiki spraw penitencjarnych, które – w związku ze zmianą sposobu rejestracji w 2009 r. wykazują się znacznym wzrostem lub ich zniesieniem. Są one największą grupą spraw karnych w sądach okręgowych i stanowią 47% (172,7 tys.). Sprawy odwoławcze to: apelacyjne – 12,35% (44,9 tys.) i zażalenkowe – 8,17% (29,7 tys.) wpływu. Sprawy pierwszoinstancyjne to 10356 spraw, tzn. 2,84% wpływu, przy czym stopa pozostałości wynosi 53,15% i jest najwyższa. Wskazuje to także na zwiększenie wskaźnika trwania postępowania, który wynosi 6,37 mies.

W sprawach cywilnych na 285 tys. wpływu sprawy procesowe pierwszoinstancyjne to 132 tys. (46,3%), natomiast odwoławcze: apelacyjne stanowią 17,19%, a zażaleniowe – 18,94%. Sprawy cywilne procesowe, to przede wszystkim sprawy o rozwód i separację rejestrowane w rep. C.

Wskaźniki opanowania wpływu w podstawowych kategoriach spraw (procesowych pierwszoinstancyjnych i odwoławczych) są poniżej 100, co oznacza, że załatwiono mniej spraw niż wpłynęło, stąd wniosek o wzroście pozostałości, przy czym stopa pozostałości w sprawach procesowych wyniosła 57,22%.

Zauważyć należy znaczną liczbę spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych (128 tys.), która przy załatwieniach w liczbie 115 tys. spraw spowodowała znaczące pogorszenie wskaźnika trwania postępowania z 4,5 mies. w 2009 r. do 5,7 mies. w 2010 r.

Wskaźniki pozostałości, tzw. trwania postępowania uległy w większości zwiększeniu w odniesieniu do 2009 roku, tylko w sprawach karnych i z zakresu prawa pracy odnotowano niewielki spadek. Szczegółowa prezentacja retrospektywna zawarta jest w tzw. tablicy III zatytułowanej *Wskaźniki pozostałości (tzw. trwania postępowania)*.

Sądy rejonowe

Do sądów rejonowych wpłynęło 12 010 tys. (92,85%) spraw, do okręgowych – 836,6 tys. (6,46%) i do apelacyjnych – 87,7 tys. (0,67%).

Najliczniejszą kategorią spraw są **sprawy w wydziałach wieczystoksięgowych** 3,1 mln spraw, a to jest jedna czwarta wszystkich spraw w sądach, aczkolwiek liczba tego typu spraw zmalała o 7,9% w porównaniu z liczbą z 2009 r.

Bardzo wyraźną dynamiką charakteryzują się **sprawy nakazowe**, których wpływ wzrósł o 49,0% z 1,3 mln do 1,96 mln. Wzrost ten spowodowany jest 660 tysiącami (33,7%) **spraw rejestrowanych w elektronicznym systemie postępowania upominawczego w Sądzie Rejonowym w Lublinie**.

O 46,3% wzrosła także liczba spraw cywilnych tzw. ogólnych, tj. rejestrowanych poza postępowaniem procesowym, nieprocesowym i upominawczym, z 980 tys. do 1438 tys.

Powyższe liczby (tj. spraw ogólnych i nakazowych) (3,4 mln), obok spraw wieczystoksięgowych, łącznie stanowią ponad 89% liczby spraw cywilnych w sądach rejonowych.

Wskaźnik opanowania wpływu spraw cywilnych ogółem w sądach rejonowych wynosi 100,24, co oznacza, że załatwiono 7 294,9 tys. spraw, o 179 tys. więcej niż wpłynęło, a zatem

zmniejszyła się liczba spraw niezalatwionych, w toku o 2,1%, i wynosi 817,9 tys. Zwraca uwagę przyczyna – wskaźnik opanowania wpływu spraw ksiąg wieczystych – 105,16, co spowodowało zmniejszenie pozostałości tych spraw o 161 tys., a, z uwagi na znaczny udział tego rodzaju spraw miały one wpływ na ogólny wskaźnik.

Charakterystyczne jest jednak, że w innych kategoriach spraw nie załatwiono ich tyle ile wpłynęło, co spowodowało znaczny wzrost pozostałości, w szczególności w sprawach nakazowych i upominawczych do poziomu 100,9 tys. (o 142,4%), ogólnych do wartości 167,8 tys. (o 32,2%), nieprocesowych do wielkości 126,2 tys. (o 10%) i procesowych do stanu 98,7 tys. (o 13,8%). Wskaźniki opanowania wpływu w tych kategoriach są następujące: 96,97, 97,15, 97,39 i 93,36. W tym miejscu można by nawet nie dodawać, że wskaźniki pozostałości, tzw. trwania postępowania także wzrosły w porównaniu z rokiem 2009.

W sprawach **upominawczych rejestrowanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym w Sądzie Rejonowym w Lublinie** wskaźnik opanowania wpływu wyniósł 93,23, a trwania postępowania wyniósł 0,81 mies., tj. ok. 24 dni.

W sądach rejonowych znaczący udział w liczbie wpływających spraw mają **sprawy karne** (2,3 mln, 19,35%). Wzrost tej liczby o 3,8% stanowi wypadkową zwiększenia liczby wpływu spraw podlegających rozpoznaniu według przepisów o procesie (o 2,3%), spraw tzw. ogólnych (o 3,7%), wykroczeniowych (o 11,1%).

Niestety znacznie pogorszyła się załatwialność tych spraw, w efekcie spowodowało to ponadpięćdziesięcioprocentowy wzrost liczby spraw niezalatwionych. Wskaźnik opanowania wpływu wyniósł 94,18.

Załatwienia w 2010 roku były na znacznie niższym poziomie niż w 2009 roku, ale także zdecydowanie niższym niż wpływy, co powodowało wzrost liczby spraw w toku i wskaźnika pozostałości, tzw. trwania postępowania:

Sprawy karne

Kategorie spraw	Wskaźniki załatwień		Wskaźniki pozostałości	
	dynamiki 2009 = 100	opanowania wpływu	dynamiki 2009 = 100	(tzw. trwania postępowania)
Ogółem	93,6	94,18	153,4	2,0
K	86,8	91,5	136,1	3,84
Kp	94,2	98,04	143,5	0,76
Ko	99,5	97,37	130,9	1,33
W	92,9	90,05	259,7	1,94

Z uwagi na znaczne pogorszenie wykonania w sprawach karnych w pogłębionych analizach należy zbadać, jaki wpływ na ten stan miało znoszenie sądów grodzkich, które załatwia-

ly ponad 60% spraw w czasie zdecydowanie krótszym, niż są załatwiane sprawy tzw. drobne w zwykłych wydziałach karnych.

Kolejną znaczącą liczbą spraw w sądach rejonowych zajmuje się **sądownictwo rodzinne**, które powołane w 1978 roku, po ograniczaniu kompetencji, zajmuje się sprawami cywilnymi (z wyłączeniem spraw o rozwód lub separację) oraz sprawami nieletnich.

Ogólna liczba tych spraw to 1,3 mln (a więc zbliżona do liczby spraw nakazowych i upominawczych cywilnych) przy czym ok. 580 tys. to sprawy załatwiane na posiedzeniach wykonawczych. Liczba spraw rejestrowanych w 2010 roku była niższa niż w 2009 r., o 0,8% (o 10569 spraw), ale to spowodowało, że po raz pierwszy od kilku lat ten pion sądownictwa opanował wpływ - 100,07.

Zauważa się wzrost liczby spraw rejestrowanych w postępowaniu nieprocesowym i opiekuńczym, a zmniejsza – w postępowaniu wobec nieletnich.

Wpływy niektórych kategorii spraw były wyższe niż w 2009 r., np. spraw nieprocesowych wyniosły 135,1 tys. – więcej o 2,4%, ale załatwiono ich 136,6 tys., a więc więcej niż w 2009 r. o 4,5% i więcej niż wpłynęło w 2010 r., co obrazuje wskaźnik opanowania wpływu 101,1. Pozostałość spraw niezalatwionych ogółem wyniosła 154,7 tys. (tzw. spraw w toku) i była niższa od tej z 2009 r. o 0,6%, a w sprawach nieprocesowych o 4,5%, zatem także tzw. wskaźnik pozostałości zmniejszył się do 1,41 mies.

W **sprawach gospodarczych** w sądach rejonowych nastąpił znaczny wzrost wpływu spraw - o 8,8% (z 895 tys. do 974 tys. spraw). Załatwiono 962 tys. spraw (o 8,9% więcej niż w 2009 roku), ale liczba ta była niższa niż wpływ w 2010r. co oznacza brak opanowania wpływu (98,84), a w konsekwencji wzrost liczby spraw niezalatwionych (o 16,9%).

Sprawy gospodarcze to sprawy procesowe, nieprocesowe i rejestrowe z rejestrów prowadzonych przez Ministra Sprawiedliwości.

Rejestry z Krajowego Rejestru Sądowego to 454 tys. spraw, z Rejestru Zastawów 97 tys. W KRS liczba wpływu wzrosła o 3,3% (o ok. 14 tys.), natomiast w Rejestrze Zastawów zmniejszyła się o 0,3% (ok. 200 wpisów). Załatwienia spraw przekroczyły wpływy, tak, że zmniejszyła się pozostałość i wynosi 17,9 tys. (o ok. 15%), a wzrosły wskaźniki opanowania wpływu w KRS do 100,7 (z 99,1 w 2009 r.), w efekcie trwanie postępowania wynosi 0,47 mies. tj. 14 dni.

Sprawy rejestrów stanowią 56,7% spraw gospodarczych, zatem ich znaczenia jest istotne dla oceny ogólnych wskaźników spraw gospodarczych, jednak nie jest decydujące. Znaczną bowiem liczbą są sprawy nakazowe i upominawcze, których jest 325 tys., a więc jedna trzecia.

Wpływ tych spraw był o jedną czwartą wyższy od wpływu z 2009 r. i załatwiono także więcej o jedną piątą niż w 2009 roku, jednak nie wystarczyło to do opanowania wpływu, ponieważ załatwiono 316 tys., a więc wskaźnik wyniósł 97,32, zwiększając pozostałości o 9 tys. spraw.

W liczbie 321 tys. spraw wykazane są sprawy z zakresu **rejestracji spraw gospodarczych w elektronicznym postępowaniu upominawczym w Sądzie Rejonowym w Lublinie** w liczbie 29,7 tys., których nie załatwiono w całości a tylko w 85,3% (wskaźnik opanowania wpływu), w związku z czym wskaźnik pozostałości (tzw. trwania postępowania) wynosi 1,76 (oznacza to czas ok. 53 dni).

Pozostałe sprawy (procesowe, nieprocesowe, ogólne, z zakresu postępowania upadłościowego i naprawczego) łącznie liczą 96,9 tys., a więc poniżej 10% ogólnej liczby spraw gospodarczych i nie mają znaczenia statystycznego, jednak zauważyć należy, że nie były załatwiane w tempie wpływu, co spowodowało wzrost liczby pozostałości do wartości 4,4 tys., o ponad 30% ich pozostałości, a w konsekwencji wzrost wartości pozostałości ogółem spraw gospodarczych (które wynoszą 77,7 tys.).

Sprawy z zakresu **prawa pracy i ubezpieczeń społecznych** w sądach rejonowych, to łącznie 120 tys. spraw zarejestrowanych i 121 tys. załatwionych, co oznacza wskaźnik opanowania wpływu 100,8. Zmniejszyły się także liczby spraw będących w toku: w sprawach z zakresu prawa pracy o 4,3%; liczba bezwzględna wynosi 29 tys. (30,6% wpływu, tzw. stopa pozostałości), natomiast w sprawach z ubezpieczeń społecznych liczba spraw w toku to 10,5 tys., a to jest 42% wpływu.

Zauważyć należy, że w ciągu roku zmieniały się sposoby rejestracji spraw: wprowadzono elektroniczny sposób rejestracji niektórych rodzajów spraw nakazowych, a w systemach tzw. ręcznych (aczkolwiek w niewielkim stopniu skomputeryzowanych) – zmienione zostały sposoby rejestracji spraw karnych.

Znaczną uwagę do analizy należy przyłożyć w związku z całkowitym, a ostatecznym zlikwidowaniem funkcjonowania wydziałów grodzkich, restrukturyzacją wydziałów: pracy, ubezpieczeń społecznych lub gospodarczych.

Powyższa wstępna analiza przedstawiająca podstawowe wskaźniki statystyczne wyników pracy sądów wskazuje na umocnienie się zauważonych w I półroczu 2010 r. sygnałów o braku poprawy kondycji sądownictwa powszechnego w roku 2010.

NACZELNIK
WYDZIAŁU STATYSTYKI
/-/ Marlena Gilewicz